

Vergaderjaar 2022–2023

27 830

Materieelprojecten

Nr. 383

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 januari 2023

Inleiding

Voor het succesvol uitvoeren van de taken van Defensie is juiste en volledige operationele informatie cruciaal. De in 2022 in gebruik genomen MQ-9 *Medium Altitude Long Endurance Unmanned Aerial System* (MALE UAS) speelt hierbij een belangrijke rol. Met de Defensienota is de behoefte kenbaar gemaakt om de MQ-9 capaciteit uit te breiden en te versterken. Dit betreft allereerst de uitbreiding met vier extra vliegtuigen om inzet op twee locaties mogelijk te maken. Ook heeft Defensie, zoals gesteld in de Defensienota, de intentie om de MQ-9 te bewapenen; uw Kamer zal daar separaat over geïnformeerd worden. Daarnaast is er behoefte om de waarnemingscapaciteit te versterken met nieuwe sensoren in het kader van informatiegestuurd optreden (IGO). Het betreft de *Maritieme Surveillance Radar-pod*, de *Communications Relay-pod* en de *Signal Intelligence/Electronic Support Measures (SIGINT/ESM)-pod*. Het uitbreiden en versterken van de MQ-9 capaciteit draagt bij aan het vermogen van Defensie om informatiegestuurd optreden mogelijk te maken.

Defensie heeft in november 2022 de mogelijkheid gekregen om één van de sensoren voor de MQ-9, de *SIGINT/ESM-pod*, op korte termijn aan te schaffen. Daarvoor is intern Defensie alles in het werk gesteld om dit mogelijk te maken. Deze *pod* vangt radarsignalen en radiotransmissies op om daarmee een elektronisch beeld op te bouwen van de activiteiten in het operatiegebied. Door de geboden mogelijkheid kan Defensie eerder dan initieel voorzien over dit schaarse systeem beschikken. Dit is vooral van belang in het licht van de versterking van de Oostflank van Europa en de mogelijke bijdrage die deze systemen kunnen bieden in het kader van het versterken van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid. Defensie moet voor 31 januari aangeven of zij wil overgaan tot de verwerving. Omdat ik deze kans wil benutten informeer ik u met deze gecombineerde A(B)D-brief over de verwerving van de *SIGINT/ESM-pod*.

Behoeft

Nieuwe capaciteit: Signal Intelligence & Electronic Support Measures

De behoefte betreft de verwerving van drie SIGINT/ESM *Pods* en de integratie en certificatie daarvan op de MQ-9, inclusief de aanpassingen van het grondstation voor de aansturing van de *pod*. Het betreft een systeem dat onder de MQ-9 kan worden gemonteerd. Met deze behoefte is Defensie in staat op één van de twee inzetlocaties de MQ-9 in te zetten in een SIGINT/ESM-rol.

SIGINT zijn inlichtingen die worden verkregen uit informatie vanuit het elektromagnetische spectrum. Het betreft het verzamelen van informatie en het produceren van inlichtingen op basis van communicatiesignalen en andere elektronische emissies, zoals van vijandige radarsystemen. ESM is een directe toepassing van de verzamelde informatie over vijandige middelen door deze vrijwel zonder vertraging ter beschikking te stellen van de eigen eenheden.

Onderbouwing behoefte

Defensie onderkent dat er een grote behoefte is aan vliegende *Intelligence, Surveillance and Reconnaissance* (ISR)-capaciteit. Bij verschillende operaties in de afgelopen decennia is het tekort aan deze capaciteiten aan het licht gekomen. Nederland wil een bijdrage leveren aan het reduceren van deze tekortkoming, ook binnen het NAVO bondgenootschap. Hiervoor is het van belang dat de krijgsmacht, binnen de bestaande wet- en regelgeving, zelfstandig met eigen middelen vanuit de lucht een inlichtingenbeeld kan opbouwen door specifieke, tijdkritische en relevante informatie te verzamelen in het elektromagnetische spectrum.

Om de verworven data om te kunnen zetten naar inlichtingen is ook eerstelijns analysecapaciteit nodig. Daarnaast moet de informatie snel en op de juiste manier kunnen worden ontsloten met behulp van een Hoog Gerubriceerde Informatiesystemen (HGI)-netwerk.

Relatie met andere projecten

Deze behoefte is onderdeel van het pakket aan maatregelen voor de uitbreiding en versterking van de MQ-9 capaciteit. De DMP-projecten bij deze maatregelen kennen verschillende tijdlijnen. Het eerste project betreft «versnelde aanschaf vier additionele MQ-9 toestellen», waarmee uw Kamer reeds heeft ingestemd met de behandeling van de Incidentele Suppletoire Begroting (Kamerstukken 26 488 en 30 806, nr. 468) d.d. 24 juni 2022. In deze additionele aanschaf is ook de *Communications Relay-pod* opgenomen. Het tweede project betreft «*Bewapening MQ-9*» waarover uw Kamer later dit jaar een DMP A-brief ontvangt. Het derde project betreft de «*Maritieme Surveillance Radar*» waarover uw Kamer ook later dit jaar wordt geïnformeerd. Het vierde project betreft de aanschaf van de SIGINT/ESM-*pod*, zoals omschreven in deze brief.

Verwerving

SIGINT/ESM vanuit de lucht is een capaciteit die niet commercieel verkrijgbaar is en wordt daarom via een buitenlandse partner met een *Government-to-Government* contract verworven. Deze partner heeft de mogelijkheid gegeven versneld tot verwerving over te gaan; we zouden de *pod* daarmee een jaar eerder beschikbaar krijgen. Die versnelling wil ik graag aangaan, in lijn ook met eerdere uitspraken van uw Kamer waaronder motie van het lid Valstar c.s. (Kamerstuk 35 925 X, nr. 70)

(Kamerstuk 35 925 X, nr. 84 van 21 juni 2022). Defensie moet voor 31 januari aan de partner aangeven of zij tot de verwerving over gaat, daarom informeer ik uw Kamer via een gecombineerde A/D brief en zou ik uw Kamer willen verzoeken de brief spoedig te behandelen.

Overige aspecten

Internationale samenwerking

De SIGINT/ESM capaciteit voor de MQ-9 kan alleen op een bilaterale basis via een *Government-to-Government* contract worden verworven. Gezamenlijke verwerving van het systeem met andere landen is niet mogelijk.

Interoperabiliteit

De te verwerven SIGINT/ESM capaciteit is complementair aan de andere typen sensoren op de MQ-9 en betreft de invulling van een NAVO capaciteitendoelstelling, waarmee de SIGINT/ESM capaciteit in NAVO-verband kan worden ingezet.

Financiële aspecten

Het SIGINT/ESM project vergt een investering die valt tussen € 50 miljoen en € 100 miljoen. Daarnaast bedragen de materiële exploitatiekosten voor de SIGINT/ESM *pods* jaarlijks € 0,5 miljoen. Deze investering, inclusief het verschil in exploitatiekosten ten opzichte van de huidige situatie voor de komende 15 jaar, komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. De commercieel vertrouwelijke bijlage bevat nadere informatie¹.

Risico's

Voor het project is een risicobeoordeling gemaakt en zijn beheersmaatregelen getroffen. Vanwege de rubricering van deze capaciteit binnen Defensie kan ik in het openbaar niet verder ingaan op de specifieke projectrisico's en de genomen beheersmaatregelen.

Vooruitblik

Zoals gesteld is deze nieuwe capaciteit niet commercieel beschikbaar en er is geen gelijkwaardig alternatief. Daarmee is een aparte onderzoeksfase (B-fase) niet nodig. Gezien de mogelijkheid om deze capaciteit te verwerven via een *Government-to-Government contract*, ben ik voornemens om na behandeling door uw Kamer het contract te ondertekenen.

Uitgaande van tijdige contractondertekening ontvangt Nederland naar verwachting de eerste pod eind 2023. De overige pods worden dan naar verwachting eind 2024 geleverd. In het Defensie Projectenoverzicht (DPO) informeer ik u over de verdere voortgang van dit project.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.